

Nr 36.

Ankom till riksdagens kansli den 24 april 1917 kl. $\frac{1}{2}$ 11 f. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i 18 kap. 13 § strafflagen, avseende ytterligare inskränkning i försäljningen av s. k. preventiva medel m. m.

Närvarande: herrar Lindhagen, Gezelius, Stärner, Rogberg*), Alexanderson*), Petré, Valerius Olsson*), Permansson, Pettersson i Bjälbo*), Persson i Norrköping, Gustafsson i Örebro, Karlsson i Fjäl, Rehn*) och Lindqvist i Kosta.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Uti en inom andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 247, har herr *Welin* hemställt, »att riksdagen behagade i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville utreda, huruvida genom en ändring av bestämmelserna uti 18 kap. 13 § 2 mom. strafflagen försäljningen av s. k. preventiva medel må ytterligare inskränkas utöver de former, varunder densamma nu faktiskt äger rum, samt i sammanhang därmed, huru en förtäckt annonsering må förhindras, ävensom för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kan föranleda».

Till stöd för den i motionen gjorda hemställan har motionären anfört:

»Bland de många orsaker till sedlighetens sjunkande i vårt land måste med skäl de preventiva medlen räknas. Att de verkligen innebära en stor fara, har också insetts av Sveriges riksdag, som på grund av framställning från Kungl. Maj:t vid 1910 års riksdag antog den s. k. preventivlagen, vilken utgör ett tillägg till 18 kap. 13 § strafflagen och

Bihang till riksdagens protokoll 1917. 9 saml. 31 häft. (Nr 36—39.) 1

*Motionärens
motivering.*

är av följande lydelse: 'Där någon offentligen utställer eller förevisar föremål, som är avsett för otuktigt bruk eller till att förebygga följder av könsumgänge; eller genom offentligt tillkännagivande till salu utbjuder eller själv eller genom annan till försäljning kringför sådana föremål; eller offentligen, vare sig muntligen eller genom utspridande av skrift, söker förleda till användande av föremål, som nu sagts, eller meddelar anvisning om sättet för deras användande; varde, ändå att gärningen ej är sådan, som i 1 mom. sägs, dömd efter ty där stadgas'.

Denna lag har emellertid icke blivit av den verkan, som man väntat sig. Å ena sidan är det visserligen förbjudet att utannonsera föremål av ifrågavarande slag, men det torde vara allt för väl bekant, att en för- täckt annonsering i mycket stor utsträckning förekommer. Å andra sidan är försäljning annat än genom kringförande och offentligt tillkännagivande icke förbjuden. Därför säljas också de preventiva medlen i synnerligen stor skala. Inte minst är detta förhållandet på landsbygden, där de, såsom i Västergötland genom en där förlagd affär, som dock nu lär ha flyttats till Stockholm, fått en stor spridning. Och det uppgives, att det, som redan mångenstädes praktiseras i utlandet, även sker i Sverige, nämligen att preventivmedel på sina ställen kunna köpas genom automatiska apparater.

Det måste betraktas som en stor inkonsekvens i lagstiftningen, att densamma sålunda förbjuder en varas salubjudande men icke dess saluhållande, annat än till en viss del. Här är uppenbarligen en lucka i lagen att fylla. Och den behöver allt för väl fyllas. Ty preventivmedlen medföra en synnerligen stor fara för sedligheten inom folket och därmed även för folket självt. De bidraga till att hålla vid liv och uppväcka råhet i sinnet och förakt för sedlig fostran, för hem och äktenskap. De hava en oerhörd skuld ifråga om födelsetalets hastiga sjunkande, och de hota även på den vägen vårt folks framtida bestånd. En var, som vet och förstår, att nationens liv skall förnyas ur individens sanna kärleksliv, och som alltså inser den oerhörda vikten för nationens framtid därav, att man och kvinna bevara sig till kropp och själ, måste gripas av ängslan inför det faktum, att just genom preventivmedlet förgiftas i sin grund framför allt den unge mannens och den unga kvinnans själsliv, och att härigenom förutsättningarna för individens förmåga att grunda goda hem och fostra ett sedligt starkt framtidssläkte bliva starkt försvagade.

Nu torde fall förekomma, där preventivmedlen kunna försvaras, särskilt på grund av läkares tillrådan. Därför bör deras försäljning icke helt förbjudas, men så mycket torde man kunna fordra, att de icke

säljas var som helst. Endast på apoteken borde de ha sin plats, och de borde heller icke få säljas till annat än myndiga personer och efter läkares föreskrift.»

Genom det av motionären omförmälda är 1910 gjorda tillägget till 18 kap. 13 § strafflagen och i följd därav sedermera gjorda ändringar i tryckfrihetsförordningen infördes i lagstiftningen bestämmelser om förbud mot offentligt utställande eller förevisande av s. k. preventivmedel, mot salubjudande av dylika medel i skrift, som utsprides, eller eljest genom tillkännagivande för allmänheten samt mot kringförande av sådana medel till försäljning.

Utskottet.

Utskottet är ense med motionären därom, att, såvitt utskottet har sig bekant, berörda lagbestämmelser icke mäktat åstadkomma den begränsning av preventiva medels användning, som med lagstiftningen avsågs. Ett fortsättande på den inslagna vägen lär dock med största sannolikhet ej leda till något annat resultat. Även om, vilket väl vore med den beträdda lagstiftningen konsekventast, jämväl själva bruket av preventiva medel bestraffades, skulle säkerligen i alla fall några påtagliga verkningar ej vinnas. Möjlighet att förhindra ungdomens förförelse och skadliga utsvävningar i angivna avseenden måste helt säkert sökas på andra vägar än lagstiftningens. Av nyss antydda skäl kan utskottet icke förorda någon åtgärd i den av motionären påyrkade riktningen.

Utskottet får alltså hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 23 april 1917.

På lagutskottets vägnar:

CARL LINDHAGEN.

Reservation

av herrar *Gezelius* och *Rogberg*.
